

Könyvtáralapítás a kárpátaljai Körösmezőn

„Van olyan, a ki bőven adakozik, és annál inkább gazdagodik;

és a ki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szűkölködik.

A mással jóltevő ember megkövéredik; és a ki mást felüdít, maga is üdül.”

Példabeszédek 11. 24; 25.

E lap hasábjain is örömmel tudattuk annak idején (2006/10), hogy bejegyeztettük a *Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítványt* (KaMIKA). Írtunk az alapítvány megszületésének útjáról, céljainkról, terveinkről. Ugyanezen lapban (2008/01) számoltunk be arról a nagyon nehéz, de igen felemelő – és mint később bizonyosodott, gondolatébresztő – útról is, amit tavaly mikuláskor tettünk Kárpátaljára, a szörványban élő magyarokhoz. Rahón és Körösmezőn jártunk. E látogatás után született az elhatározás, hogy az alapítvány komplett könyvtárát – vagy legalábbis egy annak alapjául szolgáló gyűjteményt – adományoz a körösmezői iskolának. Ez év október 30-án visszatértünk Körösmezőre.

A magyar–ukrán határtól kétszáz kilométerre, a Fekete-Tisza forrásától már alig harminc kilométernyi távolságra fekszik a szörvány magyarság második legnagyobb települése. Közel tízezer fős lakosságának nyolc-tíz százaléka vallja magát magyarnak. Az ottani középiskolának van egy közel nyolcvan tanulóat számláló magyar tagozata, s negyven gyerekkel óvodája. Egy, alig két esztendeje, holland és osztrák állami, valamint anyaországi magánszemélyek támogatásával épült, az ukrán tanulócsoportoktól független épületben tanulhatnak diákok magyarul (is), s dolgozhatnak a pedagógusok.

Tavalyi utunk során megfogalmazódott érveinket tett követte. Látogatásunkról hazatérve megosztottuk a tapasztalatainkat és elképzeléseinket az alapítvány és a kuratórium minden tagjával. Kora ősszel pedig felhívással fordultunk az ország könyvtárosaihoz, hogy pénzadománnyal, új könyvek vásárlásával és a felhívás mind na-

gyobb körben való terjesztésével segítsék az alapítvány céljainak megvalósítását. Szép összeg is érkezett számlánkra a néhány új, de leginkább használt könyv mellett.

Köszönettel vettük és vesszük a továbbiakban is a segítséget!

Arról szeretnénk mindenképpen tájékoztatni az adományozókat, hogy a használt könyvek közül csak a kifogástalan állapotban lévő kézi- és mesekönyveket, gyermek és ifjúsági irodalmat, valamint az irodalomtanítást segítő munkákat vittük magunkkal. Nagyon szép számmal voltak ilyenek; tényleg érződött, hogy odafigyeléssel, különös gonddal válogatták sokan a könyveket. A mesekönyvek közül elvittük azokat is, melyek nem voltak a legjobb fizikai állapotban, de a klasszikus meséket tartalmazó könyvek valami nagyon szép, egyedi kiadást képviseltek. Fel-felcsillant a szemem, amikor a dobozokat bontogatva egy-egy többkötetes művet megláttam. Ám nagyon csalódott voltam, amikor egy hat- vagy tízkötetes lexikonból egy-két kötet bukkant csak fel. Minimális a valószínűsége

annak, hogy a nagyon különböző helyekről érkező adományokból esetleg összeáll egy teljes sorozat. Ilyen erős válogatás után az adományba kapott könyveknek (kb. ezeröttszáz kötet) mintegy tíz-tizenöt százaléka került a körösmezői iskolai könyvtár állományába. Harminc százalék körül van azoknak a dokumentumoknak a száma, melyek polcokra, illetve más dobozokba kerültek/kerülnek, hogy a hozzánk látogató határon túli könyvtáros kollégák ezekből válogathassanak. Így az adományoknak kb. a fele már sem fizikailag, sem tartalmilag nincs olyan állapotban, hogy továbbajándékozzuk vagy ajánljuk valakinek. Ám ezek sem mennek veszendőbe, mert ezeket kiárusítjuk, s a befolyt összegből vásárolunk olyan új könyveket, amelyeket várnak a körösmezői könyvtárban, vagy amelyekre igény érkezik valamelyik másik határon túli könyvtárból. Erre is van példa gyakran.

Az így hozzánk jutott könyveknek öt-tíz százaléka az, amelyik nem talál gazdára. A kipakolt könyveket sokan forgatják, előbb-utóbb gazdára lelnek. Minden könyvre szüksége van valakinek, csak nem biztos, hogy az a valaki éppen jár felénk. Pontosan ezért forgatjuk az eladásra szánt könyveket; újból és újból kirakjuk őket. Aprópénzekből rakosgatjuk össze egy-egy új könyvnek az árát. S milyen boldogság, ha valamelyik kiszemelt műre összegyűlt elegendő pénz! Kérdezhetik sokan: megéri-e? Úgy gondoljuk, ezt mindenki maga kell hogy kipróbálja! Nekünk igen!

A *Falvak Kultúrájáért Alapítvány (FKA)* – egyik fő célkitűzése a határon túl, de azon belül is leginkább a szórványban élők anyanyelvi oktatásának segítése – irányultsága miatt, a *Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár* szintén érintettsége és az alapítványunknak való igen komoly háttér biztosítása miatt lett alapító társunk. Akik csatlakoztak hozzánk támogatóként: *Molnár Edit* és *Nosek János* – Vácrátót
Publika Könyvtári Kör

Szövőszék Kft. – Zalaegerszeg
Baksay Sándor Református Kollégium – Kunszentmiklós
Kiss Tamás
Alternatív Közgazdasági Gimnázium – Budapest
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Terézvárosi
Gyermekkönyvtára – Budapest
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Szerzeményezési és Feldolgozó osztály – Budapest
Szilvássy Zoltánné – Budapest
Csömöri Ifjúsági Közösség (CSEVI)
Somogyi-könyvtár Fiókhálózati Osztály – Szeged
Okos-Rigó Ilona – Kolozsvár

Balra fent. Vendégek és vendéglátók: Kovács Ferenc,
Bíró András, Pregitzer Fruzsina.
Alatta: Átveszik a könyveket.
Jobboldalra fent: Boldog kirakodás

Pécsi Városi Könyvtár
Szent László Gimnázium – Budapest
Kölcsey Ferenc Általános Iskola – Budapest
Táncsics Mihály Általános Művelődési Központ.
Általános Iskola és Könyvtár – Kolontár
Református Gyülekezet – Lucfalva
Megyaszi László – Lucfalva
Török Judit – Budapest
Tekes Attila – Budapest
Németh Szilvia – Mórahalom
Takács István – Nyíregyháza
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Verseghy Ferenc
Könyvtár és Művelődési Központ– Szolnok
Kölcsey TV – Nyíregyháza
A Csodaceruza c. gyermeklap szerkesztősége –
Budapest
A Szitakötő c. gyermeklap szerkesztősége –
Budapest
Duna TV – Budapest
Varangy Akciócsoport Egyesület – Budapest
Nagydobronyi Református Líceum
Valamennyien szerepelnek azon az *alapító levél-
hez tartozó tekercsen*, amelyet 2008. október 30-án
az adománnyal együtt megkaptak a kisdíjak és
tanáraik. A százötvenhét címből álló adomány a
könyvek mellett DVD-ket is tartalmazott.

Hogy mi fért a kétszerre átszállított (nagy
szerencsénk volt), összesen négy hátizsákba és

két hatalmas utazótáskába? Általános
lexikon, Művek lexikona, Világatlasz,
Zenei lexikon gyerekeknek, A magyar
helyesírás szabályai, Helyesírási szó-
tár, Magyar szinonimaszótár, Idegen
szavak és kifejezések szótára, Képes
Biblia, kétnyelvű szótárak, Zengő ABC,
Gőgös Gúnár Gedeon, Mosó Masa
mosodája, Hóc-hóc katona, Icinke-pi-
cinke, Szó, fon, nem takács... Csak a
legfontosabbak közül néhány. A DVD-
ken klasszikus magyar filmalkotások,
ismeretterjesztő sorozatok és mesefil-
mek láthatók. Az előbbieket esetében
igyekeztünk az iskolai tananyaghoz, a
kötelező olvasmányokhoz is igazodni.
S akadt még egy világtérkép is. Ez volt
az egyik legnagyobb vágjuk...

A kisdíjak boldogan cipelték be az autóból
a magasságukat is csaknem, de saját súlyukat
mindenképpen meghaladó könyvekkel teli háti-
zsakokat, utazótáskákat. Boldog örömmel, kipi-
rult arccal lapozgatták a szebbnél szebb könyve-
ket. Sötét öltönyös, fehér inges, nyakkendő-
s fiúk és fehérblúzós lányok. Ünnepe volt számukra ez
a nap, de nem csupán külsőségeiben. Belül is.
Látszott. Látszott és érződött abban a műsorban
is, amivel megköszönték az adományt. A Tiszá-
ról szóló eredetmonda, *Weinrauch Katalin* verse
a Tiszáról, a Mátyás királyról szóló mese –
mindegyik olyan mélyről jött, olyan igazi volt.

Valamennyi átadott dokumentum szerepel a
címleltárkönyvben, amelyet az adománnyal együtt
átadtunk a könyvtárért felelős pedagógusnak,
Bíró Andrásnak és annak a két kisdíj-
tulárnak – *Franz Istvánnak* és *Ferenczi Renátának* –, aki
diákkönyvtárosként gondozza majd az állományt
és a kölcsönzéseket is nyilvántartja egy erre a
célra szolgáló füzetben. Ők ketten az ünnepsé-
gen megbízólevelet is kaptak. Az átadáson jelen
volt még *Kovács Ferenc* médiamérnök (Oslo), a
KaMIKA egyik alapító tagja és *Pregitzer Fru-
zsina* színművésznő, aki nem csak a gyerekeket
kápráztatta el mesemondásával, hanem előző este
a Rahón élő magyarok közösségét is az Ukrán-
Magyar Oktatási, Kulturális és Információs Köz-
pontban, amit az FKA működtet. A művésznő-
ről tudni kell, hogy rendszeres missziós tevé-
kenységet folytat a határon túli magyarság anya-
nyelvének, hitének ápolása, megőrzése érdeké-
ben. Ő a helyszínen írta alá a támogatók listáját.

Alapítványunk semmiképpen nem egyszeri alkalomnak tekinti ezt az eseményt, már terveink is vannak arra vonatkozóan, hogyan tovább. Bízunk abban, hogy a kollégák közül a későbbiekben is majd mind többen ismerik meg az adakozás örömét, mind többen ismerik el munkánk szükségességét, s nem csak a támogatók nevének száma nő majd a tekereseken, hanem maguknak a tekereseknek a száma is gyorsan gyarapodik az elkövetkezendő időkben!

Vraukóné Lukács Ilona

Az Olvasókörök Szövetsége vajdasági szakmai kirándulása

Az Olvasókörök Szövetsége 2008. augusztus 23-án és 24-én kétnapos vajdasági szakmai kiránduláson vett részt. Vendéglátónk, *Bencsik Katalin*, a zenatagunaraszi Mosoly Vers- és Énekmondó Kör elnöke mozgalmas programmal várt bennünket. Augusztus 23-án délelőtt érkezünk meg a csaknem százfős társasággal a hajdújárasi Bor-kastélyba.

A gondosan megművelt szőlőtáblák között, a kastély eklektikus épületében szeretetteljes vendéglátásban volt részünk. A meghívók nevében *Szöllősy Vágó László*, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség főtitkára és *Hajnal Jenő*, a Zentai Művelődési Intézet igazgatója köszöntött bennünket. A jóízű ebéd elfogyasztása, a fűszerekkel ízesített ürmösbor kóstolása után programunk következő színhelyére, Palicsra utaztunk, ahol a fürdőváros nevezetességeivel ismerkedtünk meg. *Szöllősy Vágó László*tól megtudhatuk, hogy 1462-ben Mátyás király édesanyjának ajándékozta ezt a területet. A hét kilométer hosszú állóvíz partján épült kis település neve ekkor Paly volt. A tó vize és iszapja gyógyító hatását 1690-ben ismerték fel, és 1828-ban nyilvánították gyógyfürdővé. Palics a fénykorát a XIX. században élte. Híres, látogatott, kedvelt gyógyfürdőhelyként egymás után épültek fel a szálloda- és villasorok. Csáth Géza neves író, zeneesztéta, orvos szívesen töltötte el szabadságát Palicson. Sétánk során a természetvédelmi parkban rácsodálkoztunk *Baranyi Károly* Megfáradtak című szobrára, megsimogattuk a két feketeruhás, idős hölgy szerencsét hozó kontyát.

A nem mindennapi képzőművészeti alkotás több világiállításon sikeresen szerepelt. Megszemléltük a tó partján felállított szép emlék-szökőkutat, megcsodáltuk a szecessziós Vigadót, amely két neves pesti építész, Komor Marcell és Jakab Dezső tervezőmunkáját dicséri. Az 1911-ben elkészült épület alsó szintjén cukrászda, étterem működött. Az emeleti nagyterem bálók, nagyszabású rendezvények színhelyei voltak. A teraszokat faragott kerítések díszítik. Odébb a Zenepalota látható, ahol zenészek szórakoztatták az idelátogatókat. Megbámultuk a Lujza-villa eklektikus, a Bagolyvár svájci nyaralókhhoz hasonló épületét. A háztetőt színes Zsolnay-cserepek ékesítik. A nyári színpad épülete minden évben nemzetközi filmfesztiválok színhelye. A távolban láthattuk a tó bal partján épült női öltözők szecessziós sorát. Palics jelenleg turisztikai nevezetesség, itt van a Vajdaság legnagyobb állatkertje. A híres tó természetvédelmi terület, horgászásra, csónakázásra, a szabadidő eltöltésére kiválóan alkalmas.

Ezután a Vajdaság egyik legszebb magyar városába, Szabadkára utaztunk. Az 1391-es források szerint a település neve „Zabotka” volt, a Hunyadi-család birtokához tartozott. A török uralom megszűnése után Mária Terézia 1743-ban mezővárosi rangot adott a településnek, 1779-től szabad királyi várossá nyilvánította.

A kiegyezés után a szecessziós Szabadka Magyarország harmadik legnagyobb városa, második leggazdagabb települése lett. „Szabadka szépet álmodott” – írta Kosztolányi a szülőhelyéről. Felkerestük a város egyik legszebb részét, az ún. palotasort. Megcsodáltuk a Reichl Ferenc által megálmodott különös formájú palotát, a magyar szecesszió remekművét, majd a Lickl-palotát és a vagyonos földbirtokosok szebbnél szebb háza-it. Kalauzunktól megtudtuk, hogy a korabeli felmérések szerint Bács-Bodrog vármegye első tíz leggazdagabb földbirtokosa között a negyedik helyen a szabadkai Vermes Lajos szerepelt. Rövid sétát tettünk a korzón. Megnéztük a szépen felújított épületeket, a Continental Bank bejáratánál a márványból készült székely kaput, a homlokzat díszei között felfedeztük a takarékosagra utaló méhkast is.

Az elmúlt évben lebontott Népszínházból csak a korinthuszi oszlopok maradtak meg. Az 1853-ban létesült épületben magyar nyelvű színtársulat játszott. „A nemzet csalogánya”,